

BUĞDAY İHRACATININ MURAKABESİNE DAİR NİZAMNAME

Bakanlar Kurulu Kararının Tarihi : 19/1/1940, No: 2/12698
Dayandığı Kanunun Tarihi : 10/6/1930, No : 1705
Yayımlandığı R. Gazetenin Tarihi : 29/1/1940, No: 4419
Yayımlandığı Düsturun Tertibi : 3, Cildi: 21, S. 284

FASIL : I

Umumi hükümler

Madde 1 – Türkiye'den ihraç olunacak buğdaylar, Ticarete Tağışın Men'i ve İhracatın Murakabesi ve Korunması hakkındaki 1705 numaralı Kanun ile buna ek olan 3018 numaralı kanun mucibince işbu Nizamname hükümleri dairesinde kontrole tabidir.

Madde 2 – Aşağıda yazılı hallerde ihraç edilecek buğdaylar bu Nizamname hükümlerine tabi tutulmaz :

A) Gayrisafi beş kiloya kadar gönderilecek numuneler,

B) Türkiye'nin şark ve cenubunda hemhudut olduğu memleketlere karadan yapılacak ihracat ile Ticaret Vekaleti kontrolörü bulunmayan yerlerden hemhudut memleketlere ve Adalar Denizindeki bütün adalara, Girit ve Kıbrıs dahil olmak üzere sair Türk sahillerine mücavir adalara otuz tona kadar ihraç edilecek buğdaylar,

C) Yolcu beraberinde yüz kiloya kadar götürülecek buğdaylar.

Madde 3 – Bu Nizamname hükümleri dairesinde yapılacak kontrol işleri Ticaret Vekaleti tarafından görülür.

Madde 4 – Buğday kontrolü, aşağıda yazılı merkezlerde yapılır:

Samsun, İstanbul, Bandırma, Tekirdağ, İzmir, Antalya, Mersin, İskenderun.

Ticaret Vekaleti, göreceği lüzum üzerine, muvakkat buğday kontrol merkezleri ihdas edebilir.

Bu muvakkat kontrol merkezlerinde, işe başlama zamanı, Ticaret Vekaleti tarafından, on beş gün evvel Ankara'da Resmi Gazete ve diğer bir gazete ile, mahallinde de münasip surette ilan edilir. Bu merkezlerde işe nihayet verileceği zaman, bir ay evvel keyfiyet Ticaret Vekaletince aynı surette ilan olunur.

Harcırah ve masarifi ihracatçı tarafından verilmek şartıyla ve Ticaret Vekaletince imkan görüldüğü takdirde, talep vukuunda, ihraç merkezi olmıyan yerlere, yakın iskelelerden, buğday kontrolü için memur gönderilebilir.

Madde 5 – Buğdayın hususi ve umumi depolarda, temizleme yerlerinde ve mümkün oldukça demiryolu ve gemi ambarlarında rutubetten müteessir olacak şartlar altında ve koku neşredici veya ambalajları kirletici maddelerle bir arada bulundurulmaması ve fena koku sinmiş ve kirli vagon ve mavnalara konulmaması lazımdır.

Madde 6 – İhracata mahsus buğdayların temizlendiği ve muhafaza edildiği fabrika, depo, ambar ve siloların haiz olması lazım gelen sıhhi ve teknik şartlar, İktisat, Ziraat ve İçtimai Muavenet ve Ticaret Vekaletlerince müştereken yapılacak bir Talimatname ile tayin olunur.

FASIL : II

Kontrol edilecek hususlar

Madde 7 – Türkiye'den ihraç olunacak buğdaylar, küfsüz ve yabancı kokudan âri olacak ve veznen % yarımından fazla filizli tane ihtiva etmiyecektir.

Madde 8 – Buğdaya karışık bulunan, çavdardan başka, bilümm maddeler "Yabancı maddeler" sayılır. Bunların dört milimetre murabbalık delikleri havi elekten geçenlerine "İnce yabancı maddeler" ve bu eleğin üstünde kalanlarına "Kalın yabancı maddeler" denir.

Madde 9 – Buğdaylar sert, yumuşak, mikset (Karışık) ve yemlik buğday namlarıyla dört sınıfa ve sert, yumuşak ve mikset buğdaylar da "No: 1", "No: 2" ve "No: 3" namıyla üçer dereceye ayrılarak ihraç edilir.

Maktaları zücai olan buğdaylar sert, unlu ve beyaz olanlar ise yumuşaktır.

Her sınıf ve derece buğdayın haiz olması lazım gelen asgari vasıflar ilişik tabloda gösterilmiştir. Bu tabloda yazılı yabancı maddeler arasında bulunan pelemir, delice gibi zararlı tohumlarla içi sürmeli gibi hastalıklı tanelerin her derece için, mecmuu cetvelde yazılı en yüksek miktarı geçmemek üzere nispetleri mahsul vaziyeti göz önüne alınarak her mahsul yılında bir defadan fazla olmamak üzere Ticaret Vekaletince tesbit ve tatbika başlanmadan on beş gün evvel ilan olunur.

Madde 10 – Sert, yumuşak ve mikset buğdayların üç numaralı derecelerinde bulunabilecek azami çavdar yüzdesinin biri ve yemlik buğdaylarda beşi arpa olabilir.

Mukavelenamesinde o yolda sarahat bulunmak şartıyla sert, yumuşak ve mikset buğdayların üç numaralı derecelerinde "Delice" ve yemlik buğday sınıfına "Çavdar" ve "Delice" 9 uncu maddede yazılı nispetlerden fazla bulunabilir. Bu takdirde kontrol vesikasına bu yolda meşruhat verilir. Şu kadar ki delice nispeti hiç bir veçhiyle yüzde yediyi aşamaz.

Madde 11 – İhraç edilecek buğdaylar dökme veya çuvalı olarak sevk edilir.

Çuvallar buğdayın ağırlığına dayanabilecek metanette, deliksiz ve dikişleri sağlam olacaktır.

FASIL : III

Kontrolün şekli ve icrası sureti

Madde 12 – Buğday ihracatçısı veya mümessili Ticaret Vekaleti İhracat Kontrolörlüğüne bir beyanname vererek ihraç edeceği malın kontrolünü ister. Bu beyannameler Ticaret Vekaletince tesbit edilecek formüle göre tanzim olunur ve tahmilden 24 saat evvel verilmesi mecburidir. Nümune alınması bittikten sonra 24 saat içinde kontrolün ikmali ve vesikanın verilmesi icap eder.

Madde 13 – 30 tona kadar olan partiler için beş ve daha fazlası için de on kiloluk ikişer nümune alınır ve nümuneleri muhtevi torbalar, kontrol memuru ile ihracatçı veya mümessili tarafından müştereken mühürlenir.

İhracatçı veya yazı ile göstereceği mümessili, nümune alınırken hazır bulunmağa mecburdur.

Nümunelerin alınış tarzı ve rutubet derecesinin tesbit şekli ve bu işte kullanılacak aletlerin vasıfları, Ticaret Vekaletince tesbit olunur.

Madde 14 – İhraç olunacak buğdayların nümunesini almak üzere Ticaret Vekaleti İhracat Kontrolörü malın başına gelerek işe başladığını yazı ile bildirmeden mahalli Gümrük İdarelerince buğdayların tahminine müsaade olunmaz.

Gümrük İdareleri ve memurları yüklenen buğdayların nümunelerinin alınmasında ve muhafazasında, vakı olacak talebi üzerine, ihracat kontrolörüne yardım ile mükellefler.

Madde 15 – Kontrol, alınan nünuneler üzerinde yapılır. Kontrol memuru, 13 üncü madde mucibince aldığı nünunelerden birini açarak muayene ve icabına göre tetkik ve tahlil ettikten sonra, muayene neticesini mutazammın bir rapor tanzim eder. Bu rapora göre :

a) Buğdayların, beyannamesinde yazılı sınıf ve dereceye ait vasıfları haiz bulunduğu görülürse, ihracatçısına bir kontrol vesikası verilir.

b) Buğdayların, beyannamesinde yazılı dereceden, sınıf nazarı itibara alınmaksızın, yüksek vasıflarda olduğu görülürse, ihracatçısına, muayene raporu ile tesbit edilmiş olan sınıf ve dereceden bir kontrol vesikası verilir.

c) Buğdayların, beyannamesinde yazılı dereceden, sınıf nazarı itibara alınmaksızın, bir derece aşağı vasıflarda olduğu, veya üçüncü derece olarak beyan edildiği halde yemlik buğday vasıflarında zuhur ettiği, veyahut yemlik buğday olarak beyan edildiği halde bu cinsine ait vasıflardan en çok yüzde yirmiye kadar aşağı vasıflarda olduğu görülürse ve mal sahibinin muayene raporuna bir itirazı olmazsa, keyfiyet muayene raporunun altına yazılarak ihracatçı veya mümessili tarafından imza edilir ve mal sahibine mezkür rapor ile tesbit edilmiş olan vasıflara göre bir kontrol vesikası verilir.

İhracatçı veya mümessili, muayene raporuna itiraz ettiği takdirde itirazı neden ibaretse muayene raporunun arkasına yazarak imzalar ve bu takdirde 13 üncü madde mucibince alınan nünunelerden açılmamış olanı ile itirazlı muayene raporu, 24 üncü maddede yazılı heyet tarafından tetkik edilir. Heyet, bu husustaki kararını, mucip sebepleriyle, sarih olarak, rapora yazılmış olan itirazın altına yazıp imzalar. Mezkür karar, ihracatçı veya mümessili tarafından ileri sürülen itirazı haklı gösterdiği takdirde, kontrol vesikası, karara göre taayyün eden vasıflar üzerinden verilir.

Bu fıkrada yazılı olan ahvalde zabıt varakası tanzim olunmaz.

ç) Buğdayların, beyannamede yazılı derecesi ile muayene raporunda tesbit edilen vasıfları arasında, c fıkrasında yazılı toleranslardan fazla bir fark görülürse, kontrol memuru tarafından 22 nci madde hükümlerine tevfiikan, ihracatçı veya mümessilinin huzuriyle zabıt varakası tanzim olunur.

Bu kabil ahvalde, ihracatçı veya mümessilinin muayene raporu münderecatına bir itirazı yoksa, zabıt varakasının ziri kontrol memuru ile birlikte ihracatçı veya mümessili tarafından imza edilir ve bu takdirde 4 üncü fasılda yazılı hükümler dahilinde takibatta bulunulmakla beraber, mal sahibine, muayene raporu ile tesbit edilmiş olan vasıflara göre kontrol vesikası verilir. İhracatçı veya mümessili muayene raporuna itiraz ettiği takdirde, itirazı neden ibaretse zabıt varakasının altına yazarak imzalar ve bu takdirde kontrol vesikasının verilmesi 24 üncü maddede yazılı heyetçe karar ittihazına kadar tehir olunur.

Madde 16 – İhraç edilen buğdayların, 15 inci maddede yazılı muayene raporuna göre, yemlik buğdayların vasıflarından yüzde yirmiden daha aşağı vasıflarda olduğu görülür ve bu husus ihracatçı veya mümessili tarafından zabıt varakasının altına yazılarak imza edilmek suretiyle kabul olunur veya itirazı halinde bu itiraz, 24 üncü maddede yazılı heyet tarafından varit görülmez ise, malın vasıflarını gösterir meşruhatı havi bir kontrol vesikası verilip, takibatta bulunulmakla beraber, keyfiyet, malın, namına yüklendiği alıcının adresi ile birlikte, Ticaret Vekaletine bildirilir. Ticaret Vekaleti, alıcı ile satıcı arasında bu yüzden çıkacak ihtilafın tetkikinde kullanılmak üzere, hadiseyi vesikalariyle, alıcı tacirin bulunduğu memleketteki Türkiye Ticaret Ataşeliğine ve Ataşe olmayan yerlerde Türkiye Konsolosluğuna bildirir.

Madde 17 – İhraç edilecek buğdaylar için, kontrol vesikası ibraz edilmedikçe, menşe şahadetnamesi verilemez. Menşe şahadetnamelerine, kontrol vesikasında yazılı sınıf ve derece kayıtları derc ve bulunduğu takdirde, diğer meşruhat da ilave olunur.

Madde 18 – Kontrolden sonra buğdayların kısmen veya tamamen ihracından sarfinazar eden ihracatçı kontrol vesikasını derhal ihracat kontrolörüne iade ile mükelleftir. Ancak, ihracatçı buğdayını kısmen ihraçtan sarfinazar etmiş bulunduğu takdirde mütebaki mal için kendisine yeni bir kontrol vesikası verilir.

Madde 19 – İhracat kontrolörleri, ihraca mahsus buğdayların bulunduğu depoları, ambarları, siloları ve bunlarda bulunan buğdayları, her zaman kontrol edebilirler.

Madde 20 – Gümrükten geçmiş olduğu halde henüz Türkiye hudutları içinde bulunan malları, Ticaret Vekaleti göreceği lüzum üzerine tekrar muayene ettirebilir.

Madde 21 – Alınan nümuneler, ait oldukları parti hakkında bir ihtilaf çıkmadığı takdirde 3 ay müddetle, ihtilaf vukuunda, ihtilafın halline kadar kontrol memurluğu dairesinde saklanır.

İhracatçı, bu müddetin hitamından itibaren bir hafta içinde müracaat ederek kendisine ait nümuneleri alabilir.

FASIL : IV

Nizamname hükümlerine muhalif hareketler

Madde 22 – Kontrol esnasında bu nizamname hükümlerine aykırı bir hal görülecek olursa keyfiyet Ticaret Vekaleti İhracat Kontrolörü tarafından tanzim olunacak zabıt varakasıyla tesbit olunur. Zabıt varakası dört nüsha olmak üzere kaleme alınır.

Buğday ihracatçısı veya mümessili, mündericatına itirazı olmadığı takdirde, zabıt varakasını derhal imzalamağa mecbur olduğu gibi, itirazı varsa bunun neden ibaret olduğunu zabıt varakasının hususi hanesine derhal yazıp imzalamağa mecburdur.

Zabıt varakalarının bir nüshası alakadar ihracatçı veya mümessiline verilir. Diğer nüshaları İhracat Kontrolörlüğünde muhafaza edilir.

Madde 23 – İhracatçı veya mümessili tarafından, kontrol neticesine itiraz vuku bulunduğu takdirde, ihtilafın mevzuu, kontrol memurunun müracaatı üzerine, 48 saat zarfında, 24 üncü maddede yazılı heyet tarafından, kontrol memuru ile alakadar ihracatçı veya mümessili hazır bulunduğu halde tetkik olunur.

Madde 24 – İhracatçı veya mümessilinin, kontrol neticesine vakı olacak itirazlarını tetkik etmek ve karara bağlamak üzere, aşağıda gösterilen şekilde bir heyet teşkil olunur:

A) Mahalli ticaret odası tarafından bir sene müddetle intihap olunacak ve intihabı Ticaret Vekaletince tasdik edilecek, buğdaydan anlar bir zat ve bunun hazır bulunmadığı zaman heyete girmek üzere aynı surette seçilecek yedeği,

B) Borsa bulunan yerlerde borsa komiseri, borsa bulunmayan yerlerde ticaret ve sanayi odası başkanı, yedek olarak vekilleri,

C) Ticaret Vekaletince, bir sene müddetle seçilecek, buğdaydan anlar bir zat ve bunun hazır bulunmadığı zaman heyete girmek üzere aynı suretle seçilecek yedeği,

Ticaret Odası bulunmayan yerlerde, A fıkrasında gösterilen aza doğrudan doğruya Ticaret Vekaletince seçileceği gibi, ne borsa ne de ticaret odası bulunmayan yerlerde B fıkrasında yazılı aza yerine, gümrük idaresinin bu işe ayıracağı memuru veya icabında bunların yedekleri heyete dahil olurlar.

Aza ,ihtilaf çıkan parti ihracatçısının usul ve furuundan veya dördüncü dereceye kadar civar hısımlarından olduğu veya müstahdemi bulunduğu takdirde, heyete iştirak edemez.

Madde 25 – Heyet, 13 üncü madde mucibince alınmış olan nünunelerden açılmamış olanını tetkik ve icabında tahlil ederek, ihtilaf mevzuu hakkındaki kanaatlerine müstenit kararlarını mucip sebepleriyle, sarıh olarak, vaziyete göre, muayene raporuna yazılmış olan itirazların altına veya zabıt varakasının hususi hanesine yazıp imzalar.

Madde 26 – Heyetin tetkik neticesinde vereceği karar, ihracatçı veya mümessili tarafından ileri sürülen itirazı haklı gösterdiği takdirde ihracatçısına karara göre taayyün eden dereceden bir kontrol vesikası verilir ve bu takdirde zabıt varakasının, heyetin kararını da ihtiva eden bir nüshası, malumat olmak üzere Ticaret Vekaletine gönderilir.

Madde 27 – Zabıt varakasına buğday ihracatçısı veya mümessili tarafından bir güne itiraz vakı olmadığı veya itiraz edilip de 24 üncü madde mucibince teşkil olunan heyetçe yapılan tetkikat neticesinde nizamname hükümlerine aykırı bir hareket vukua getirildiği tespit edilmiş olduğu takdirde vaziyete göre 15 veya 16 ncı maddeler mucibince hareket olunmakla beraber zabıt varakasının bir nüshası takibat icra olunmak üzere Cumhuriyet Müddeiumumiliğine tevdi olunur ve bir nüshası da Ticaret Vekaletine gönderilir.

İhracat kontrolörleri tanzim ettikleri zabıt varakalarının birer nüshasını muhafaza ederler.

Madde 28 – Vasıfları, tasnifi veya ambalajları itibarıyla bu Nizamnamenin 7, 9 ila 11, 15 ve 16 ncı maddeleri hükümlerine uymıyan buğdayları kontrole arz edenlerle 6, 13, 18 inci maddeleriyle 22 nci maddesinin 2 nci fıkrası hükümlerine muhalif harekette bulunanlar hakkında 3018 numaralı kanunun 8 inci maddesi mucibince ve bunun haricinde kalan hallerde veya suiniyet sabit olan vaziyetlerde 1705 numaralı kanuna göre takibat yapılır.

Madde 29 – Memleket içinde ve dışında harb hali, seferberlik ve seferberliğe hazırlık veya tabii afetler gibi mücbir sebepler altında bu Nizamnamede yazılı tolerans miktarları Ticaret Vekaletince iki misline kadar artırılabilir.

Madde 30 – 1705 ve 3018 numaralı kanunlara göre hazırlanmış ve Devlet Şurasınca görülmüş olan bu Nizamname hükümleri 15 Temmuz 1940 tarihinden itibaren yürümeğe başlar.

Madde 31 – Bu Nizamname hükümlerini İcra Vekilleri Heyeti yürütür.

Aynı sınıftan		Yabancı maddeler olmayan tane (Azami)					Bit yenikliÇavdar (Asgari)derecesi	
Sınıf ve dereceler		<i>Azami</i>	<i>Mecmuu</i>	<i>İacesitane</i>	<i>azamiazami</i>	<i>(Asgari)</i>	klogram	%
		%	%	%	%	%		
Sert	No: 1	10	2	1	1/8	2	76	13
	No: 2	15	3	1,5	1	5	74	14
	No: 3	20	4	1,5	3	8	72	15
Yumuşak	No: 1	10	2	1	1/8	2	77	13
	No: 2	15	3	1,5	1	7	75	14
	No: 3	20	4	1,5	3	12	73	15
Miksed	No: 1	–	2	1	1	5	76	13
	No: 2	–	3	1,5	2	8	73	14
	No: 3	–	4	1,5	3	12	71	15
Yemlik Buğday		–	5	1,5	4	20	–	15